

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ד 2024
מספר השאלון : 2582

תנ"ך
לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שתיים ורבע שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :
בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	—	הגמול
פרק שני	—	דמויות מופת
פרק שלישי	—	ארבעה נביאים
פרק רביעי	—	רש"י רמב"ן
- יש לענות על 4 שאלות חובה לענות על שאלה אחת מפרק ראשון יחידת הגמול.
כל שאלה 25 נקודות.
- סך הכול — (25X4) 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם בלי פירושים.
- ד. הוראות מיוחדות : יש לקרוא בעיון את ההוראות בנוגע לבחירת השאלות, ולענות על פיהן.
- כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

/המשך בעמוד הבא/

בהצלחה!

פרק א – הגמול

1.

תהילים פרק ע"ג

- א. (1) בפסוקים ב'–ג' ובפסוקים י"ג–י"ד משורר תהילים מתאר את הספקות הגורמים לערעור האמונה שלו בה.
- מהו הספק לפי פסוקים ב'–ג' ומהו הספק לפי פסוקים י"ג–י"ד?
- (2) על פי מה שלמדתם, הסבירו כיצד התיישב כל אחד מהספקות שגרמו לערעור אמונתו של המשורר בה.
- (10 נקודות)
- ב. (1) עיינו בפסוק א' ובפסוק כ"ח.
- מהו הדמיון בין דברי המשורר בשני הפסוקים, ומהו ההבדל בין דברי המשורר בשני הפסוקים?
- (2) על פי עמוס חכם, תהליך ההתקרבות לה' של המשורר בא לידי ביטוי בדרך שבה מופיעה הפנייה אל הקב"ה במזמור.
- בססו את קביעתו של עמוס חכם על המזמור.
- (10 נקודות)
- ג. עיינו בתהילים צ"ב, פסוקים ז'–י'.
- ציינו שתי נקודות דמיון בין מזמור זה ובין דברי המשורר במזמור ע"ג. בססו תשובתכם על הפסוקים.
- (5 נקודות)

2.

איוב פרק ג'

- א. (1) "אחרי כן פתח איוב את פיהו ויקלל את יומו" (פסוק א').
- איזה יום מיוחד מקלל איוב ומה משמעות הקללה של יום זה?
- (2) עיינו בפסוק כ"ג.
- הסבירו את טענתו של איוב על פי פסוק זה.
- (10 נקודות)
- ב. עיינו באיוב פרק א', פסוק י"א.
- (1) השטן טוען: "וְאֵלֶם שָׁלַח נָא יָדְךָ, וְנָע בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ" – האם נתקיימו דברים אלה? נמקו תשובתכם.
- (2) השטן טוען: "אִם לֹא עַל פְּגִידָה, יִבְרָכְךָ." – האם נתקיימו דברים אלה? נמקו תשובתכם.
- (10 נקודות)
- ג. עיינו ביונה פרק ד', פסוק ג'.
- "וַעֲתָה הִי, קַח-נָא אֶת-נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי, מִחַיִּי."
- הסבירו מהו הדמיון בין דברי יונה ובין דברי איוב שבפרק ג'. בססו את תשובתכם על פסוק מאיוב, פרק ג'.
- (5 נקודות)

א. עיינו בפרק מ', פסוקים א'-ה'.

(1) הסבירו מהי דרישת ה' מאיוב בפסוקים א'-ב'.

(2) בפסוקים ד'-ה' איוב משיב לדרישת ה'.

הסבירו את תשובת איוב בפסוקים אלה.

(10 נקודות)

ב. מצודת דוד (לפסוק ה'): "אחת דברתי" - ...האחת אשר דברתי בראשית אמרי [דברי] לקרוא

תיגר על אשר מסרת הכל ביד המערכה, [חוקי הטבע השרירותיים] ...עתה לא אשיב עוד על

דברך להחזיק מאמרי, כי עתה רואה אני שלא מסרת ביד המערכה, אבל הכל בידיך.

'יושתי' - אבל שתי השאלות אשר שאלתי, לומר אם הכל בא בהשגחה מדוע, אם כן, יבוא הרע

על הצדיק וטוב על הרשע, הנה עם כי עדיין לא אדע תשובה עליהם, עם כל זה לא אוסיף עוד

לשאול, כי יראתי להרהר אחר כך".

על פי מצודת דוד, הסבירו מהי השאלה שאיוב קיבל עליה תשובה מה' ומה הן שתי השאלות

שעליהן לא קיבל תשובה.

(10 נקודות)

ג. עיינו בפרק ל"ח פסוקים א-ב ובפרק מ' בפסוקים ו'-ז.

פניית ה' לאיוב בפסוקים אלה זהה.

(1) על פי עובדה זו, מה ניתן ללמוד על יחסו של ה' לאיוב?

(2) על פי עובדה זו, מה ניתן ללמוד על יחסו של איוב לדברי ה' בפרקים ל"ח-ל"ט?

(5 נקודות)

פרק ב – דמויות מופת

4.

גדעון

א.

עיינו בשופטים, פרק ו' פסוקים ל"ג-ל"ה.

(1) על פי פסוקים אלו, יש שלוש קבוצות של מתגייסים. כתבו מי הם המתגייסים למלחמה במדיין.

(2) ציינו הבדל אחד בין קבוצת המתגייסים הראשונה לקבוצות שהתגייסו לאחר מכן.

(3) על פי פירוש שלמדתם, הסבירו מהי "רוח ה'" שלבשה את גדעון (בפרק ו פסוק ל"ד). (10 נקודות)

ב.

עיינו בשופטים פרק ז', פסוקים א'-ז'.

(1) "מי ירא וְחָרַד יֵשֶׁב וְיִצְפֹּר מִהָרָה הַגְּלָעָד" (פסוק ג').

הסבירו מדוע ציווה ה' על גדעון להשיב מן המלחמה חלק מן הלוחמים כבר בשלב הראשון, אף שהמלחמה במדיין הייתה מלחמת מצווה.

(2) על פי פירוש שלמדתם, כתבו מה נועד לבחון "מבחן המלקקים". (10 נקודות)

ג.

רש"י לשופטים, פרק ו', פסוק י"ג:

"ויש ה' עמנו - ואם יש ה' עימנו, למה מצאתנו וגו'. אשר ספרו לנו אבותינו - פסח היה, אמר לו, אמש הקרני [הקריא בפניי] אבא את ההלל, ושמעתיו שהיה אומר 'בצאת ישראל ממצרים' ועתה נטשנו..."

רש"י לשופטים, פרק ו', פסוק י"ט:

"קמח מצות' — למדנו שפסח היה, יום תנופת העומר, לכך נאמר, 'והנה צליל לחם שעורים מתהפך'".

חז"ל, ובעקבותיהם רש"י, אמרו שהתגלות המלאך לגדעון אירעה בפסח.

(1) הסבירו שני רמזים בכתוב שבאמצעותם קשרו חז"ל בין התגלות המלאך לגדעון ובין חג הפסח.

(2) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין מצבם של בני ישראל במצרים ובין מצבם של בני ישראל בימי גדעון. (5 נקודות)

א.

(1) "וַתִּתְחַלֵּחַ הַמֶּלֶכָה מֵאֵד" (פרק ד', פסוק ד').

עיינו בפסוקים א'-ד'.

מה אפשר ללמוד מכינוייה של אסתר בפסוק זה על מעמדה של אסתר בעיני עצמה, בשלב זה של ההתרחשות בסיפור המגילה?

(2) הסבירו בלשונכם שניים מן הטיעונים שבדברי מרדכי לאסתר.

(10 נקודות)

ב.

עיינו בפרק ד פסוק ט"ז :

מדרש תהלים מזמור כב :

"אחר שכתוב 'וצומו עלי' למה הוצרך לומר 'ואל תאכלו ואל תשתו', וכי יש אדם צם ויאכל וישתה? ומאי טעם אמרה כן, אלא אמרה : וצומו עלי, צומו על מה שאכלתם ושתייתם במשתה אחשורוש".

(1) מהי הביקורת של אסתר על יהודי שושן?

(2) על מה מתבסס המדרש כשהוא מביא את הביקורת על יהודי שושן?

(10 נקודות)

ג.

"שלחה להם אסתר לחכמים : קבעוני לדורות. שלחו לה : קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות." (תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף ז' ע"א)

(1) הסבירו את הבקשה של אסתר מן החכמים.

(2) הסבירו את הסיבה לסירוב של החכמים לבקשת אסתר, לפי התלמוד.

(5 נקודות)

פרק ג - ארבעה נביאים שהתנבאו באותו הפרק

6.

א.

- (1) מהי הממלכה שעליה ניבא כל אחד מארבעת הנביאים?
 (2) הסבירו מדוע נדרשו ארבעה נביאים באותו הזמן. בתשובתכם ציינו אירוע היסטורי מרכזי שהתרחש בימי כל הנביאים האלה.

(10 נקודות)

ב.

- (1) עיינו ב**מיכה**, פרק ו', פסוקים ו'-ח'.
 - ציינו את החטאים שעליהם הוכיח הנביא את העם בפסוקים ו'-ז'.
 - בחרו מפסוק ח' שתי דרישות של הנביא מן העם, והסבירו כיצד הן מתקנות את החטאים שצינתם.
 (2) עיינו ב**מלכים ב'**, פרק ט"ז.
 הוכיחו כי אחד מן החטאים שצינתם בתת סעיף (1) אכן התבצע בימי הנביא מיכה.

(10 נקודות)

ג.

- עיינו ב**עמוס**, פרק ה', כ"ה.
 (1) מה השאלה שעולה מפסוק זה על עבודת הקרבנות במדבר?
 (2) מלבי"ם [כה]:
 "הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר": מביא [הנביא] ראייה מעת היותם במדבר ארבעים שנה, שלא היה להם אז בהמות הרבה לקרבנות ויינות לנסכים, ועיקר עבודתם היה מה שעשו משפט וצדקה..."
 על פי פירוש המלבי"ם, ענו על השאלה שעולה מהפסוק.
 (5 נקודות)

7.

הושע פרק י"ד

א.

- עיינו בפסוק ב'.
 (1) על פי הפסוק, מה יגרום לאדם לשוב אל ה'?
 (2) לפי פירוש שלמדתם כתבו מהי המילה בפסוק שממנה הסיקו חז"ל ש"גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד", וכיצד הגיעו לתובנה זו.

(10 נקודות)

ב.

- (1) על פי פסוקים ג'-ד', כתבו שני מרכיבים הנדרשים לתהליך החזרה בתשובה.
 (2) על פי פסוק ה', כתבו בלשונכם את ההבטחה של ה' לשבים אליו.

(10 נקודות)

ג.

- (1) בפסוקים ג'-ד' נרמזים שני חטאים של עם ישראל. צטטו את המילים שבהן נרמז כל חטא, וכתבו מהו החטא.
 (2) בחרו באחד מן החטאים האלה והביאו לו ראייה שעם ישראל אכן חטא בו.
 את הראייה יש להביא מפרקים אחרים בנבואת הושע או מן הנביאים האחרים שהתנבאו בתקופתו (עמוס, מיכה, ישעיה).
 (5 נקודות)
 /המשך בעמוד הבא/

פרק ד - רש"י רמב"ן

מידות טובות בפירוש רש"י

8.

א. "הִבֵּה נֶרְדָּה וְנִבְלָה שָׁם שְׁפָתָם" (בראשית, י"א, ז').

(1) רש"י למד מפסוק זה מידה טובה של ה'. מהי מידה זו וכיצד למד אותה רש"י מפסוק זה?

(2) ציינו פסוק נוסף שממנו למד רש"י את המידה הזאת, והסבירו כיצד למד אותה מפסוק זה.

(10 נקודות)

ב. (1) עיינו בבראשית, פרק כ"ד, פסוק י'.

על פי רש"י, מהי המידה הטובה של אברהם שנלמדת מפסוק זה וכיצד למד אותה רש"י מפסוק זה?

(2) ציינו מקור נוסף שממנו למד רש"י את המידה הזאת, והסבירו כיצד למד אותה מפסוק זה.

(10 נקודות)

ג. "וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצְבִּים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מִעָלָי וְלֹא עָמַד אִישׁ אֹתוֹ בְּהִתְנַדֵּעַ יוֹסֵף אֶל אָחָיו". (בראשית, מ"ה, א')

רש"י: "וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצְבִּים" – לא היה יכול לסבול שיהיו המצרים ניצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהיוודעו אליהם".

(1) מהי השאלה שעליה עונה רש"י בפירושו?

(2) רש"י למד מפסוק זה מידה טובה של יוסף. מהי מידה זו וכיצד הוא למד אותה מפסוק זה?

זה?

(5 נקודות)

רש"י רמב"ן - ארץ ישראל בפירושו של רמב"ן

א. (1) רמב"ן למד עיקרון בהנהגת ה' מסיפור גירוש אדם וחוה מגן עדן ומן העונשים שנענשו

דור המבול ודור הפלגה.

כתבו מהו העיקרון הזה.

(2) מה לומדים מעיקרון זה על הקשר של עם ישראל לארץ ישראל?

(10 נקודות)

ב. רמב"ן על ויקרא י"ח, כ"ה:

"והינה השם הנכבד יתברך א-לוהי הא-לוהים בכל העולם וא-לוהי ארץ-ישראל שהיא נחלת ה'".

לדעת רמב"ן, השגחת ה' בארץ ישראל היא ישירה, ואילו השגחתו בחוץ לארץ היא עקיפה.

(1) בעקבות ההבחנה של רמב"ן, מהו ההבדל בין החובה של עם ישראל לקיים מצוות בחוץ

לארץ ובין חובתם לקיים מצוות בארץ ישראל?

(2) על פי רמב"ן, ציינו דוגמה אחת מן התנ"ך שבה המעמד המיוחד של ארץ ישראל השפיע

על אומות העולם שגרו בה.

(10 נקודות)

ג. רמב"ן על דברים י"ח, ט"ו:

"נביא מקרבך מאחיד כמני" — טעם "מקרבך" לרמוז שאין נבואה אלא בארץ-ישראל... וכן

טעם "מאחיד", כי ה' נתן לך מעלה על כל העמים ולא ייתן רוחו רק עליכם".

(1) מהי מעלת ארץ ישראל שנלמדת בדברי רמב"ן לפסוק?

(2) מהי מעלתו של עם ישראל שנלמדת מדברי רמב"ן לפסוק?

(5 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך